

<i>Rodzaj dokumentu:</i>	Zasady oceniania rozwiązań zadań
<i>Egzamin:</i>	Egzamin maturalny
<i>Przedmiot:</i>	Język polski
<i>Poziom:</i>	Poziom rozszerzony
<i>Formy arkusza:</i>	EPOP-R0-100-2205, EPOP-R0-200-2205, EPOP-R0-300-2205, EPOP-R0-400-2205, EPOP-R0-600-2205, EPOP-R0-700-2205, EPOP-R0-Q00-2205
<i>Termin egzaminu:</i>	10 maja 2022 r.
<i>Data publikacji dokumentu:</i>	28 czerwca 2022 r.

Temat 1. Określ, jaki problem podejmuje Bogumiła Kaniewska w podanym tekście. Zajmij stanowisko wobec rozwiązania przyjętego przez autora, odwołując się do tego tekstu oraz innych tekstów kultury. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 300 wyrazów.

(Bogumiła Kaniewska, *Doświadczenia historyczne w zapisie literackim*)

Wskazówki do tematu 1.

Określenie problemu, np.:

- relacje między tekstem literackim a historią
- obecność historii w tekście literackim
- sposoby obrazowania historii w tekście literackim.

Uwaga.

Określenie problemu jest pełne, jeśli praca zawiera odtworzenie problemu oraz jego interpretację, czyli:

- wyjaśnienie, jak się rozumie problem (to, w jaki sposób ukazane są relacje między tekstem literackim a historią), z czego on wynika
- umieszczenie tego problemu w odpowiednim kontekście.

Rozwiązanie problemu przyjęte przez Bogumiłę Kaniewską, np.:

- tekst literacki jest dokumentem indywidualnych doświadczeń historycznych
- historia w tekście literackim jest zawsze literacko przetworzona
- dialog pomiędzy literaturą a historią.

Wymagania egzaminacyjne 2022 ¹	
Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Zdający rozumie teksty o skomplikowanej budowie; dostrzega sensy zawarte w strukturze głębokiej tekstu; rozpoznaje funkcje tekstu i środki językowe służące ich realizacji; ma świadomość kryteriów poprawności językowej.	I. (IV etap edukacyjny) poziom podstawowy. Zdający: 1.1) odczytuje sens całego tekstu; 1.4) wskazuje charakterystyczne cechy stylu danego tekstu, rozpoznaje zastosowane w nim środki językowe i ich funkcje w tekście; 1.5) wyróżnia argumenty, kluczowe pojęcia i twierdzenia w tekście argumentacyjnym, dokonuje jego logicznego streszczenia; 3.3) zna pojęcie aktu komunikacji językowej i wskazuje jego składowe (nadawca, odbiorca).

¹ Załącznik nr 2 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie szczególnych rozwiązań w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. poz. 493, z późn. zm.).

	I. (IV etap edukacyjny) poziom rozszerzony. Zdający: 1.2) twórczo wykorzystuje wypowiedzi krytycznoliterackie i teoretycznoliterackie.
II. Zdający w interpretacji tekstu wykorzystuje wiedzę o kontekstach; [...] odczytuje rozmaite sensy dzieła.	II. (IV etap edukacyjny) poziom podstawowy. Zdający: 1.2) określa problematykę utworu; 3.1) wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu (słowa-klucze); 3.2) wykorzystuje w interpretacji utworu konteksty (np. literackie, kulturowe, filozoficzne, religijne); 4.1) dostrzega związek języka z wartościami, rozumie, że język podlega wartościowaniu; 4.2) dostrzega obecne w utworach literackich oraz innych tekstach kultury wartości [...] uniwersalne. II. (IV etap edukacyjny) poziom rozszerzony. Zdający: 3.4) konfrontuje tekst literacki z innymi tekstami kultury np. plastycznymi, teatralnymi, filmowymi.
III. Zdający buduje wypowiedzi o wyższym stopniu złożoności; stosuje w nich podstawowe zasady logiki i retoryki; ma świadomość własnej kompetencji językowej.	III. (IV etap edukacyjny) poziom podstawowy. Zdający: 1.1) tworzy dłuższy tekst pisany [...] zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej; 1.2) przygotowuje wypowiedź (wybiera [...] odpowiedni układ kompozycyjny, analizuje temat, wybiera formę kompozycyjną, sporządza plan wypowiedzi, dobiera właściwe słownictwo); 1.3) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności w wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie).

KRYTERIA OCENY WYPOWIEDZI

A	
Określenie problemu	Sformułowanie rozprawy
9 Określenie problemu zgodne z tekstem i pełne	Stwierdzenie zgodności z tekstem
6 Określenie problemu zgodne z tekstem, ale niepełne	Stwierdzenie zgodności z tekstem, ale niepełne
3 Określenie problemu częściowo zgodne z tekstem	Stwierdzenie częściowej zgodności z tekstem
0 Brak określenia problemu lub problem niezgodny z tekstem	Brak stwierdzenia zgodności z tekstem

UWAGA

Jeśli w kategorii **A** praca uzyskała ocenę 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.
 Jeśli w kategorii **A** praca uzyskała ocenę 1, 2 lub 3 punkty, a w kategorii **B** – 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.
 Jeśli praca składa się z mniej niż trzech zdań, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C.
 Jeśli praca nie kwalifikuje się do oceny – zdający otrzymuje 0 punktów.

KRYTERIA OCENY WYPOWIEDZI (MAKSYMALNIE 40 PUNKTÓW)

	C	D	E	F	G	H
nieobecność	Poprawność rzeczowa	Zamysł kompozycyjny	Spójność lokalna	Styl tekstu	Poprawność językowa	Poprawność zapisu
0 nieobecność	2 Brak błędów rzeczowych	6 Kompozycja funkcjonalna	2 Pełna spójność wypowiedzi lub nieznaczne zaburzenia spójn.	4 Styl stosowny	4 Brak błędów lub nieliczne błędy nierażące	4 Zapis w pełni poprawny lub nieliczne błędy nierażące
1 niepełna		3 Zaburzenia funkcjonalności kompozycji	1 Znaczne zaburzenia spójności	2 Styl częściowo stosowny	2 Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy nierażące	2 Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy nierażące
2 niepełna						
3 niepełna						
4 niepełna						
5 niepełna						
6 niepełna						
7 niepełna						
8 niepełna						
9 niepełna						
10 niepełna						
11 niepełna						
12 niepełna						
13 niepełna						
14 niepełna						
15 niepełna						
16 niepełna						
17 niepełna						
18 niepełna						
19 niepełna						
20 niepełna						
21 niepełna						
22 niepełna						
23 niepełna						
24 niepełna						
25 niepełna						
26 niepełna						
27 niepełna						
28 niepełna						
29 niepełna						
30 niepełna						
31 niepełna						
32 niepełna						
33 niepełna						
34 niepełna						
35 niepełna						
36 niepełna						
37 niepełna						
38 niepełna						
39 niepełna						
40 niepełna						
41 niepełna						
42 niepełna						
43 niepełna						
44 niepełna						
45 niepełna						
46 niepełna						
47 niepełna						
48 niepełna						
49 niepełna						
50 niepełna						
51 niepełna						
52 niepełna						
53 niepełna						
54 niepełna						
55 niepełna						
56 niepełna						
57 niepełna						
58 niepełna						
59 niepełna						
60 niepełna						
61 niepełna						
62 niepełna						
63 niepełna						
64 niepełna						
65 niepełna						
66 niepełna						
67 niepełna						
68 niepełna						
69 niepełna						
70 niepełna						
71 niepełna						
72 niepełna						
73 niepełna						
74 niepełna						
75 niepełna						
76 niepełna						
77 niepełna						
78 niepełna						
79 niepełna						
80 niepełna						
81 niepełna						
82 niepełna						
83 niepełna						
84 niepełna						
85 niepełna						
86 niepełna						
87 niepełna						
88 niepełna						
89 niepełna						
90 niepełna						
91 niepełna						
92 niepełna						
93 niepełna						
94 niepełna						
95 niepełna						
96 niepełna						
97 niepełna						
98 niepełna						
99 niepełna						
100 niepełna						

0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.
 1 punkt, a w kategorii B – 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.
 2 punkty, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C.
 3 punkty, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C.
 4 punkty, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C.
 5 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.

Objaśnienia dotyczące oceny

A. Określenie problemu. Z ocenianiu jest ten problem. Określenie problemu

Określenie problemu uważa się

- **pełne**, jeśli praca zawiera problem w odpowiedzi historycznymi uwarunkowaniami
- **niepełne**, jeśli praca
- **częściowo zgodne z**

B. Sformułowanie stanowiska

Uczeń powinien **omówić i ocenić** wobec rozwiązania przyjętego

Sformułowanie stanowiska

- **częściowo adekwatne**
- **pełne**, gdy zawiera oceny uzasadniające stanowisko
- **niepełne**, kiedy brak

C. Poprawność rzeczową oceny sformułowanie stanowiska w

Błąd kardynalny to błąd rzeczowy interpretacyjnego przywołanie

D. Kompozycja oceniana jest jako gatunkiem wypowiedzi. Należy uwzględnić niezbędne dla jasnego sformułowania i konsekwentnie uporządkowanie

Kompozycja jest **funkcjonalna** i realizowanymi w tekście funkcjami funkcjonalnymi.

Wagę zaburzenia funkcjonalności swojej myśli, uznaje się za niepełne w zakończeniu wcześniejszego

Wiedzi argumentacyjnej

Uczeń powinien zrozumieć, jaki problem podejmuje autor w przedstawionym fragmencie tekstu oraz sformułować stanowisko oceniane ze względu na to, czy jest **zgodne z tekstem** i czy jest **pełne**.

Uczeń powinien odtworzenie problemu (np. w postaci pytania), jak i jego interpretację, czyli umieszczenie tego w kontekście. Interpretacja problemu powinna być uzasadniona (np. wagę problemu można uzasadnić jego znaczeniem lub współczesnymi implikacjami).

Uczeń powinien ocenić trafność interpretacji rozpoznanego problemu.

Uczeń, jeśli zdający nie w pełni rozpoznaje problem główny lub wydobywa z tekstu tylko problem drugorzędny.

Stawienie wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu.

Stawienie zaproponowane przez autora w przedstawionym tekście. Sformułowanie stanowiska zdającego autora tekstu jest oceniane ze względu na to, czy jest **adekwatne do tekstu** i czy jest **pełne**.

Stawienie rozwiązania przyjętego przez autora tekstu uważa się za:

Stawienie, gdy zniekształca rozwiązanie proponowane przez autora.

Stawienie rozwiązania przyjętego przez autora tekstu oraz trafne odwołania do innych tekstów kultury zdającego.

Stawienie odwołania do innych tekstów kultury uzasadniających stanowisko zdającego.

Stawienie na podstawie liczby błędów rzeczowych. Pomyłki (np. w nazwach własnych lub datach) niewpływające na stawianie przyjętego przez autora tekstu uważa się za usterki, a nie błędy rzeczowe.

Stawienie wiadczący o nieznanym (1) tekstu kultury, do którego odwołuje się zdający, oraz (2) kontekstu z zdającego.

Stawienie ze względu na **funkcjonalność segmentacji i uporządkowanie tekstu** zgodnie z wybranym przez zdającego sposobem: pod uwagę, czy w tekście zostały wyodrębnione – językowo i graficznie – części pracy oraz akapity i stanowiska i uzasadniających je argumentów, a także czy wyodrębnione części i akapity są logicznie z sobą i zbędnych powtórzeń).

Stawienie podziału tekstu na segmenty (części) i ich porządek są ściśle powiązane z porządkiem treści merytorycznymi. Odejście od zasady trójdzielnej kompozycji nie jest błędem, jeśli segmentacja jest

Stawienie oceny egzaminator na podstawie całości pracy (np. brak zakończenia w pracy, w której uczeń jasno rozwija swoje stanowisko, natomiast brak rozdzielenia interpretacji problemu od interpretacji rozwiązania lub podważenie faktów – za znaczne zaburzenie).

E. Spójność lokalną ocenia sąsiedztwie zdaniami w akapicie ze sobą ani logicznie, ani gramatycznie.

F. Styl tekstu ocenia się ze względu na

Styl uznaje się za:

- **stosowny**, jeśli zachodzi zgodność gatunku wypowiedzi, sporadyczne odstępstwa
 - **częściowo stosowny**, np. w wypowiedzi pojęć metafora. Mieszanie
 - **niestosowny**, jeśli w wypowiedzi
- Styl wypracowania nie uznaje się za

G. Poprawność językowa ocenia błędów fleksyjnych i stylistycznych.

Błąd stylistyczny to konstrukcja w jakim tekst jest pisany, np. błędów składniowych.

Błędów logicznych nie uznaje się za

H. Poprawność zapisu ocenia błędów ortograficznych i interpunkcyjnych (szacowaną odpowiednio do objętości tekstu) oraz ich **wagę** (błędy interpunkcyjne w zapisie słów i klasyfikacja błędów interpunkcyjnych)

na podstawie zgodności logicznej i gramatycznej między kolejnymi, znajdującymi się w bezpośrednim sąsiedztwie zaburzenia spójności wypowiedzi to np. akapity zbudowane z sekwencji zdań niepowiązanych logicznie (potok luźnych myśli, skojarzeń).

na **stosowność**.

jest zasada *decorum* (dobór środków językowych jest celowy i adekwatny do wybranego przez ucznia tematu egzaminacyjnej, tematu i intencji wypowiedzi oraz odmiany pisanej języka). Dopuszcza się drobne, nieznaczne odstępstwa od

w wypowiedzi, w której zdający niefunkcjonalnie łączy różne style, nie kontroluje jednolitości stylu, nadmiernie używa wyrazów i konstrukcji z języka potocznego, nieoficjalnego, wtręty ze stylu urzędowego, nadmiernie miesza style wypowiedzi uznaje się za uzasadnione, jeśli jest funkcjonalne.

zawiera np. wulgaryzmy lub ma charakter obraźliwy.

być zgodny z upodobaniami stylistycznymi egzaminatora.

jest ze względu na **liczbę** i **wagę** błędów składniowych, leksykalnych, słowotwórczych, frazeologicznych,

na z normą językową, ale niewłaściwa w sytuacji, w której powstaje tekst, oraz nieodpowiednia dla stylu, np. nadmierne powtórzenia, metafora, niefunkcjonalny kolokwializm, wulgaryzm, nieuzasadnione powtórzenie leksykalne lub

błędy stylistyczne.

ze względu na **liczbę** błędów ortograficznych i interpunkcyjnych (szacowaną odpowiednio do objętości tekstu) oraz ich **wagę** (błędy ortograficzne i interpunkcyjne w zapisie słów i klasyfikacja błędów ortograficznych i interpunkcyjnych). Za **błąd rażący** uznaje się błąd, który polega na naruszeniu ogólnej reguły ortograficznej lub interpunkcyjnej o wysokiej frekwencji. Ewentualne wątpliwości rozstrzygają ustalenia Rady Języka Polskiego z 1997 r. i Jerzego Podrackiego.

Temat 2. Dokonaj interpretacji porównawczej podanych tekstów. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 300 wyrazów.

(Kazimierz Przerwa-Tetmajer, *Godzina tworzenia* i Tadeusz Różewicz, [Próbowałem sobie przypomnieć...])

Wskazówki do tematu 2.

- W realizacji zadania istotne jest porównywanie (najlepiej równoległe) obu tekstów.
- Jeśli zdający podejmuje się interpretacji najpierw pierwszego tekstu, to interpretując drugi tekst, powinien nawiązywać w swoim porównaniu do pierwszego tekstu.
- Krótkie, dwu- czy trzyzdaniowe porównanie na końcu wypracowania jest niewystarczające.

Wymagania egzaminacyjne 2022	
Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Zdający rozumie teksty o skomplikowanej budowie; dostrzega sensy zawarte w strukturze głębokiej tekstu; rozpoznaje funkcje tekstu i środki językowe służące ich realizacji; ma świadomość kryteriów poprawności językowej.	I. (IV etap edukacyjny) poziom podstawowy. Zdający: 1.1) odczytuje sens tekstu [...] oraz wydzielonych przez siebie fragmentów; 1.2) odczytuje zawarte w odbieranych tekstach informacje zarówno jawne, jak i ukryte; 2.1) szuka literatury przydatnej do opracowania różnych zagadnień. I. (III etap edukacyjny). Zdający: 1.11) czerpie dodatkowe informacje z przypisu.
II. Zdający stosuje w analizie podstawowe pojęcia z zakresu poetyki; w interpretacji tekstu wykorzystuje wiedzę o kontekstach, w jakich może być on odczytywany; poznaje niezbędne dla lektury fakty z historii literatury i innych dziedzin humanistyki; odczytuje rozmaite sensy dzieła; dokonuje interpretacji porównawczej.	II. (IV etap edukacyjny) poziom podstawowy. Zdający: 1.2) określa problematykę utworu; 1.3) rozpoznaje konwencję literacką; 2.1) wskazuje zastosowane w utworze środki wyrazu artystycznego i ich funkcje [...]; dostrzega w czytanych utworach cechy charakterystyczne określonej epoki; 2.2) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania świata przedstawionego i bohatera ([...] sytuacja liryczna [...]); 2.3) porównuje utwory literackie [...] (dostrzega cechy wspólne i różne); 3.1) wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu (np. słowa-kлючe, wyznaczniki kompozycji); 3.2) wykorzystuje w interpretacji utworu konteksty (np. literackie, kulturowe, filozoficzne, religijne);

	3.3) porównuje funkcjonowanie tych samych motywów w różnych utworach literackich; 4.2) dostrzega obecne w utworach literackich oraz innych tekstach kultury wartości [...] uniwersalne; 4.3) dostrzega w świecie konflikty wartości [...] oraz rozumie źródła tych konfliktów. II. (IV etap edukacyjny) poziom rozszerzony. Zdający: 2.1) wskazuje związki między różnymi aspektami utworu (estetycznym, etycznym i poznawczym); 2.2) dostrzega przemiany konwencji i praktykę ich łączenia; 2.3) rozpoznaje aluzje literackie i symbole kulturowe [...] oraz ich funkcję ideową i kompozycyjną, a także znaki tradycji; 2.5) rozpoznaje i charakteryzuje styl utworu; 3.1) dostrzega i komentuje estetyczne wartości utworu literackiego; 3.2) przeprowadza interpretację porównawczą utworów literackich; 4.1) wskazuje różne sposoby wyrażania wartościowań w tekstach.
III. Zdający buduje wypowiedzi o wyższym stopniu złożoności; stosuje w nich podstawowe zasady logiki i retoryki; ma świadomość własnej kompetencji językowej.	III. (IV etap edukacyjny) poziom podstawowy. Zdający: 1.1) tworzy dłuższy tekst pisany [...] zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej; 1.2) przygotowuje wypowiedź (wybiera [...] odpowiedni układ kompozycyjny, analizuje temat, wybiera formę kompozycyjną, sporządza plan wypowiedzi, dobiera właściwe słownictwo); 1.3) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki lub retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności w wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie).

KRYTERIA OCENY INTERPRETACJI

A	Uzasadnienie interpretacyjne
Koncepcja porównywania utworów	
6 Koncepcja niesprzeczna z utworami i spójna	Uzasadnienie trafne i pogłębione
4 Koncepcja niesprzeczna z utworami i częściowo spójna	Uzasadnienie trafne i niepełne
2 Koncepcja częściowo sprzeczna z utworami	Uzasadnienie częściowe
0 Koncepcja sprzeczna z utworami lub brak koncepcji	Brak trafnych argumentów uzasadniających interpretację porównań

UWAGA

Jeśli w kategorii **A** praca uzyskała ocenę 6, egzaminator przyznaje punkty w pozostałych kategoriach. Jeśli w kategorii **A** praca uzyskała ocenę 4 lub 2, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C. Jeśli praca składa się z mniej niż trzech interpretacji, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C. Pojawienie się błędu kardynalnego skutkuje przyznaniem 0 punktów.

KRYTERIA OCENY TREŚCI (MAKSYMALNIE 40 PUNKTÓW)

	C	D	E	F	G	H
Poprawność rzeczowa	Zamysł kompozycyjny	Spójność lokalna	Styl tekstu	Poprawność językowa	Poprawność zapisu	
2 Brak błędów rzeczowych	6 Kompozycja funkcjonalna	2 Pełna spójność wypowiedzi lub nieznaczne zaburzenia spójności	4 Styl stosowny	4 Brak błędów lub nieliczne błędy nierażące	4 Zapis w pełni poprawny lub nieliczne błędy nierażące	
			2 Styl częściowo stosowny	2 Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące	2 Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące	
	3 Zaburzenia funkcjonalności kompozycji	1 Znaczne zaburzenia spójności				
0 Jeden błąd lub więcej błędów rzeczowych	0 Brak zamysłu kompozycyjnego	0 Wypowiedź niespójna	0 Styl niestosowny	0 Liczne błędy rażące	0 Liczne błędy rażące	

Jeśli w kategorii **A** praca uzyskała ocenę 6, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli w kategorii **A** praca uzyskała ocenę 4 lub 2, a w kategorii **B** – 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli praca składa się z mniej niż trzech interpretacji, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C.

Pojawienie się błędu kardynalnego skutkuje przyznaniem 0 punktów.

Objaśnienia dotyczące oceny

A. Koncepcja interpretacji – ocena ustalenia pewnych obszarów. Koncepcja jest oceniana ze względu na:

Koncepcja jest:

- **niesprzeczna z utworami**, gdy nie ma sprzeczności między ustaleniami a nie drugorzędne.
- **częściowo sprzeczna** z utworami, gdy obszary są dla tekstów częściowo sprzeczne.
- **całkowicie sprzeczna** z utworami, gdy obszary są dla tekstów całkowicie sprzeczne.

Koncepcja jest:

- **spójna**, gdy wypowiedź jest spójna z utworami.
- **częściowo spójna**, gdy wypowiedź jest częściowo spójna z utworami.
- **niespójna**, gdy wypowiedź jest niespójna z utworami.

Brak koncepcji to brak wskazania obszarów.

B. Uzasadnienie interpretacji

Uzasadnienie **trafne** zawiera argumenty na rzecz odczytania sensów wynikających z zestawienia utworów. Argumenty muszą być powiązane z tekstami.

Uzasadnienie jest:

- **częściowo trafne**, jeśli argumenty powiązane z tekstami i wynikające ze sfunkcjonalizowanej analizy – argument powiązany z tekstami i wynikający ze sfunkcjonalizowanej analizy.
- **pogłębione**, jeśli argumenty powiązane z tekstami i wynikające ze sfunkcjonalizowanej analizy – argument powiązany z tekstami i wynikający ze sfunkcjonalizowanej analizy.
- **niepogłębione**, gdy argumenty powiązane z tekstami i wynikające ze sfunkcjonalizowanej analizy – argument powiązany z tekstami i wynikający ze sfunkcjonalizowanej analizy.

C. Poprawność rzeczową – ocena koncepcji interpretacyjnej uwzględniającej poprawność rzeczową.

Błąd kardynalny to błąd rzeczowy, który wynika z nieznajomości (1) tekstu kultury, do którego odwołuje się zdający, oraz (2) kontekstu z danego utworu.

Interpretacja porównawcza

Interpretacja porównawcza jest efektem poszukiwania przez zdającego sensów wynikających z zestawienia tekstów i wymaga ustalenia, w których szuka się podobieństw i/lub różnic między utworami, a następnie wyciąga z tego wnioski. Ocena interpretacji porównawczej polega na tym, czy jest **niesprzeczna z utworami** i czy jest **spójna**.

Interpretacja porównawcza znajduje potwierdzenia w obu tekstach, przy czym porównywane obszary są dla tekstów trafne i istotne, a nie drugorzędne.

Interpretacja porównawcza jest częściowo trafna, jeśli jedynie we fragmentach (lub fragmencie) znajduje potwierdzenie w tekstach lub porównywane obszary są dla tekstów częściowo trafne.

Interpretacja porównawcza jest niesprzeczna z utworami, jeśli nawet we fragmentach (lub fragmencie) nie znajduje potwierdzenia w tekstach.

Interpretacja porównawcza jest spójna, jeśli wystarczający dla uzasadnienia tezy/hipotezy interpretacyjnej obejmuje i łączy w całość sensy obu utworów.

Interpretacja porównawcza jest częściowo spójna, jeśli obejmuje i łączy sensy obu utworów, ale w sposób niewystarczający dla uzasadnienia tezy/hipotezy interpretacyjnej.

Interpretacja porównawcza jest niespójna, jeśli nie łączy sensy każdego tekstu, ale ich nie łączy (tzn. wypowiedź składa się z dwóch niepowiązanych ze sobą wypowiedzi).

Brak koncepcji to brak wskazania obszarów.

Uzasadnienie interpretacji porównawczej jest trafne, jeśli zawiera argumenty na rzecz odczytania sensów wynikających z zestawienia utworów.

Uzasadnienie interpretacji porównawczej jest pogłębione, jeśli zawiera argumenty na rzecz odczytania sensów wynikających z zestawienia utworów. Argumenty muszą być powiązane z tekstami i wynikać ze sfunkcjonalizowanej analizy, to znaczy wywodzić się z formy lub/i treści tekstów.

Interpretacja porównawcza jest częściowo trafna, jeśli oprócz argumentów niepowiązanych z tekstami lub/i niewynikających ze sfunkcjonalizowanej analizy – argument powiązany z tekstami i wynikający ze sfunkcjonalizowanej analizy.

Interpretacja porównawcza jest pogłębiona, jeśli oprócz argumentów niepowiązanych z tekstami lub/i niewynikających ze sfunkcjonalizowanej analizy – argument powiązany z tekstami i wynikający ze sfunkcjonalizowanej analizy.

Interpretacja porównawcza jest niesprzeczna z utworami, jeśli argumenty powiązane z tekstami i wynikające ze sfunkcjonalizowanej analizy – argument powiązany z tekstami i wynikający ze sfunkcjonalizowanej analizy.

Interpretacja porównawcza jest spójna, jeśli na podstawie liczby błędów rzeczowych. Pomyłki (np. w nazwach własnych lub datach) niewpływające na poprawność rzeczową.

Interpretacja porównawcza jest niesprzeczna z utworami, jeśli argumenty powiązane z tekstami i wynikające ze sfunkcjonalizowanej analizy – argument powiązany z tekstami i wynikający ze sfunkcjonalizowanej analizy.

D. Kompozycja oceniana jest jako gatunek wypowiedzi. Należy zwrócić uwagę na niezbędne dla jasnego przedstawięcia myśli elementy: logiczne oraz konsekwentne.

Kompozycja jest **funkcjonalna**, jeśli jest realizowana w tekście funkcjonalnie.

E. Spójność lokalną ocenia się w sąsiedztwie zdaniami w akapicie, a nie logicznie, ani gramatycznie.

F. Styl tekstu ocenia się ze względu na

Styl uznaje się za:

- **stosowny**, jeśli zachowa się w wypowiedzi, sytuacji egzaminacyjnej, odstępstwa od stosowności
- **częściowo stosowny**, jeśli w wypowiedzi pojawiają się elementy, które mieszają różne style
- **niestosowny**, jeśli wypowiedź

Styl wypracowania nie musi być

G. Poprawność językowa ocenia się w zakresie fleksyjnych i stylistycznych.

Błąd stylistyczny to konstrukcja, która w jakim tekście jest pisana, np. składniowe. Błędów logicznych

H. Poprawność zapisu ocenia się w zakresie ortograficznych (tekstu) oraz ich **wagę** (błędy interpunkcyjne w zapisie słów i klasyfikacja błędów interpunkcyjnych).

zgodnie z wybraniem przez ucznia pod uwagę, czy w tekście zostały wyodrębnione – językowo i graficznie – części pracy oraz akapity koncepcji interpretacyjnej i uzasadniających ją argumentów, a także czy wyodrębnione części i akapity są uporządkowane (bez luk i zbędnych powtórzeń).

podział tekstu na segmenty (części) i ich porządek (układ) są ściśle powiązane z porządkiem treści merytorycznymi. Odejście od zasady trójdzielnej kompozycji nie jest błędem, jeśli segmentacja jest

na podstawie zgodności logicznej i gramatycznej między kolejnymi, znajdującymi się w bezpośrednim sąsiedztwie. Naczelne zaburzenia spójności wypowiedzi to np. akapity zbudowane z sekwencji zdań niepowiązanych ze sobą (potok luźnych myśli, skojarzeń).

na **stosowność**.

Zasada *decorum* (dobór środków językowych jest celowy i adekwatny do wybranego przez ucznia gatunku wypowiedzi, tematu i intencji wypowiedzi oraz odmiany pisanej języka). Dopuszcza się drobne, sporadyczne

wypowiedzi, w której zdający niefunkcjonalnie łączy różne style, nie kontroluje jednolitości stylu, np. używa konstrukcji z języka potocznego, nieoficjalnego, wtręty ze stylu urzędowego, nadmierna metaforyka. Błąd uznaje się za uzasadniony, jeśli jest funkcjonalny.

Wypowiedź np. wulgaryzmy lub ma charakter obraźliwy.

Styl z upodobaniami stylistycznymi egzaminatora.

Styl jest ze względu na **liczbę** i **wagę** błędów składniowych, leksykalnych, słowotwórczych, frazeologicznych,

zgodnie z normą językową, ale niewłaściwa w sytuacji, w której powstaje tekst, oraz nieodpowiednia dla stylu, np. nadmierne powtórzenia, metafory, niefunkcjonalny kolokwializm, wulgaryzm, nieuzasadnione powtórzenie leksykalne lub błędy stylistyczne.

Ze względu na **liczbę** błędów ortograficznych i interpunkcyjnych (szacowaną odpowiednio do objętości wypowiedzi). Za **błąd rażący** uznaje się błąd, który polega na naruszeniu ogólnej reguły ortograficznej lub interpunkcyjnej z wysoką częstotliwością. Ewentualne wątpliwości rozstrzygają ustalenia Rady Języka Polskiego z 2016 r. i Jerzego Podrackiego.

USTALENIA DOTYCZĄCE BŁĘDÓW ORTOGRAFICZNYCH W PRACACH MATURALNYCH Z JĘZYKA POLSKIEGO

Komisja Dydaktyczna Rady Języka Polskiego ustaliła, że podstawą podziału błędów ortograficznych na błędy rażące i błędy drugorzędne są reguły ortograficzne. Do błędów ortograficznych rażących zaliczono:

- błędy w zakresie pisowni wyrazów z ó-u, rz-ż (w tym wyjątki od pisowni rz po spółgłoskach), ch-h;
- błędy w zakresie pisowni *nie* z różnymi częściami mowy;
- błędy pisowni zakończeń -ji, -ii, -i;
- błędy w pisowni wielką i małą literą (z wyjątkiem pisowni przymiotników dzierżawczych);
- błędy w zakresie pisowni cząstki -by z osobowymi formami czasownika;
- błędy w zapisie przedrostków roz-, bez-, wes-, wz-, ws-;
- błędy w pisowni nosówek (ą, ę) oraz połączeń om, on, em, en.

Pozostałe odstępstwa od reguł ortograficznych, w tym m.in.: pisownię wyrazów przymikowych, dzielenie wyrazów przy przenoszeniu do nowej linii, pisownię zakończeń -ski, -cki, -dzki, -stwo, -wstwo; pisownię przedrostków z-, s-, ś-; pisownię -by z pozostałymi częściami mowy postanowiono traktować jako błędy drugorzędne.

USTALENIA DOTYCZĄCE BŁĘDÓW INTERPUNKCYJNYCH W PRACACH MATURALNYCH Z JĘZYKA POLSKIEGO

1. Rażące błędy interpunkcyjne:

- a) postawienie jakiegokolwiek znaku interpunkcyjnego na początku wiersza
- b) brak znaku interpunkcyjnego (głównie: kropki, wykrzyknika, pytajnika) na końcu wypowiedzenia pojedynczego lub złożonego
- c) pominięcie przecinka w wypowiedzeniu złożonym, w którym części składowe są połączone bezpośrednio (np. *On idzie do kina, ja zostaję w domu.*)
- d) pominięcie przecinka w wypowiedzeniu złożonym podrzędnie – przed spójnikiem (również z przymikiem), zaimkiem, a także przed częścią nadrzędną (np. *Idź tam, dokąd ci każą.*)
- e) pominięcie przecinka przed imiesłowem zakończonym na -ąc, -szy
- f) pominięcie pierwszego przecinka (lub obu) w wypowiedzeniu złożonym podrzędnie z częścią składową wplecioną (z tzw. zdaniem albo wyrażeniem wtrąconym) (np. *Auto, które oglądał, było za drogie.*)
- g) w wypowiedzeniu złożonym współrzędnie – pominięcie przecinka przed spójnikami przeciwstawnymi, wynikowymi, synonimicznymi (czyli łącznymi), np. *ale, lecz, jednak, więc, dlatego, czyli, to jest, to znaczy*, a także postawienie przecinka przed spójnikami łącznymi, rozłącznymi, wyłączającymi, np. *i, oraz, albo, lub, ani, ni*. Te same przepisy obowiązują w wypowiedzeniu pojedynczym – między składnikami połączonymi spójnikami
- h) pominięcie przecinka w zdaniu złożonym porównawczym (np. *Jest mądrzejszy, niż myślałam.*)
- i) postawienie dwukropka, przecinka lub średnika po skrócie, po którym należy postawić kropkę, także po takim skrócie, po którym kropki się nie stawia
- j) brak kropki po skrócie, po którym należy ją postawić, lub postawienie kropki po skrócie, po którym jej się nie stawia

- k) brak przecinka między jednorodnymi (równorzędnymi) składnikami (częściami zdania) szeregu, którego części składowe nie są połączone spójnikami, a także brak spójnika między składnikami powtórzonymi (np. *Kupiła w sklepie mąkę, cukier i inne produkty.*)
 - l) brak dwukropka przed przytoczeniem cudzych lub własnych słów
 - m) brak dwukropka przy wymienianiu tytułu dzieła, nazwy, terminu, jeżeli nie są one w tekście w inny sposób wyróżnione (np. kursywą lub cudzysłowem)
 - n) brak myślnika (otwierającego i zamykającego), ujmującego wyrazy lub wypowiedzenia wtrącone (*Uwaga: tę samą funkcję pełnią nawiasy albo przecinki*)
 - o) brak myślników (lub myślnika) wydzielających człony wtrącone w cytowany tekst oraz tekst odautorski w partiach dialogowych
 - p) brak cudzysłowu w tytułach publikacji, cytowanych wyrazach, zdaniach i wyrażeniach, jeżeli nie są one wyróżnione inaczej (np. kursywą).
2. Trzy błędy interpunkcyjne drugorzędne liczone są jako jeden błąd rażący.

INFORMACJA O ZASADACH OCENIANIA PRAC Z JĘZYKA POLSKIEGO UCZNIÓW ZE STWIERDZONYMI DYSFUNKCJAMI

W pracy maturalnej z języka polskiego autorstwa zdającego, u którego stwierdzono dysleksję i dysortografię, nie należy uwzględniać w ocenie następujących błędów:

- a) zmienionej kolejności liter w wyrazach,
- b) wstawionych dodatkowo liter w wyrazie, opuszczonych lub przestawionych liter,
- c) opuszczonego początku lub końca wyrazu,
- d) występowania w wyrazach głosek dźwięcznych zamiast bezdźwięcznych i odwrotnie,
- e) mylenia głosek „i” i „j”, głosek nosowych z końcówką fleksyjną, np.: *ę-em, ą-om*,
- f) mylenia przedrostków z przyimkami, np.: *pode szły*; błędnego zapisywania przyimków z rzeczownikami i przysłówkami, np.: *wklasie, zachwilę, napewno*,
- g) niewłaściwego zapisu spółgłosek miękkich, np.: *rosinie* zamiast *rośnie*, *skosiny* zamiast *skośny*,
- h) błędnego stosowania lub niestosowania znaków interpunkcyjnych.